

Bilaga till "Stöd för nulägesanalys"

I de riktade insatserna för nyanländas lärande ska en nulägesanalys av de olika skolformernas verksamhet (förskoleklass, fritidshem, grundskola och motsvarande skolformer, introduktions- och nationella program på gymnasieskolan samt vuxenutbildningen) för de flerspråkiga eleverna göras. Syftet med nulägesanalysen är att identifiera relevanta insatser som kan höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten. För detta ändamål tillhandahåller Skolverket stöd i form av verktyget "Stöd för nulägesanalys". Nulägesanalysen innehåller fyra steg: nulägesbeskrivning, identifiering av problem, antaganden om orsaker och identifiering av utvecklingsområden och insatser. I denna bilaga ges fördjupat stöd i det första av dessa fyra steg, nulägesbeskrivningen. I "Stöd för nulägesanalys" ges exempel på underlag och situationer som kan behöva iaktas eller beaktas när en nulägesbeskrivning görs. I denna bilaga ges fördjupat stöd i vilka dokument och situationer som kan behöva iaktas eller beaktas när nulägesbeskrivningen särskilt ska fokusera verksamheten ur de flerspråkiga elevernas perspektiv.

Denna bilaga ska användas parallellt med verktyget "Stöd för nulägesanalys". Inled med att läsa igenom texten på individnivå, processnivå och struktur nivå i verktyget och lägg sedan till informationen som finns för samma nivåer i denna bilaga.

Individnivå - elevers resultat och måluppfyllelse

För att kunna dra slutsatser om hur och vad de nyanlända och flerspråkiga eleverna i de olika skolformerna lär sig och vilka resultat de når kan det i nulägesbeskrivningen vara värdefullt att undersöka i vilken utsträckning följande påståenden stämmer med skolans pågående verksamhet. I vissa fall kan information om detta återfinnas i befintlig dokumentation. I andra fall kan det vara nödvändigt att göra verksamhetsobservationer och/eller intervjuer för att skaffa sig kunskap i dessa frågor:

Det finns en gemensam bild på skolan av hur alla ska bidra till att flerspråkiga elever utvecklar sina språkkunskaper på sitt modersmål, såväl som på svenska. Elevens individuella utvecklingsplan, arbeten samt lärarens planering synliggör hur undervisningen stödjer elevens parallella språk – och kunskapsutveckling.

Kunskapen från den första kartläggningen integreras med och görs till en del av undervisningen.

Nyanlända elevers kunskaper bedöms, dokumenteras och följs upp. (*Bygga svenska*, kartläggning steg 3)

Eleven utvecklar ämneskunskaper parallellt med färdigheter i svenska.

Det finns nåbara delmål på väg mot de nationella kunskapskraven och delmålen kommuniceras med eleven.

Lärare upprättar individuella utvecklingsplaner och följer upp den i samtal med elev och vårdnadshavare.

Det finns en individuell studieplan för varje elev i gymnasieskolan och den innehåller de ämnen och kurser som eleven studerar.

Den individuella studieplanen följs kontinuerligt upp tillsammans med elev och vårdnadshavare.

Det finns tillgång till studie- och yrkesvägledning med kunskaper om nyanlända elevers förutsättningar och behov.

Personalen reflekterar tillsammans över de egna värderingarnas betydelse för elevernas språkutveckling.

Processnivå – undervisning och andra arbetsprocesser

För att kunna dra slutsatser om hur arbetssätt, arbetsformer, förhållningssätt och lärandeklimat fungerar med fokus på de flerspråkiga eleverna i skolan kan det i nulägesbeskrivningen vara värdefullt att undersöka i vilken utsträckning alla eller några av följande påståenden stämmer med skolans pågående verksamhet. I vissa fall kan information om detta återfinnas i befintlig dokumentation. I andra fall kan det vara nödvändigt att göra verksamhetsobservationer och/eller intervjuer för att skaffa sig kunskap i dessa frågor. Vissa frågor gäller enbart en eller ett par skolformer, i dessa fall anges aktuell skolform i parentes efter påståendet:

IKT används på ett medvetet sätt för att stötta elevernas språk- och kunskapsutveckling.

Skolbiblioteken arbetar på ett medvetet sätt för att tillgängliggöra litteratur och andra medier på olika språk

De språk som eleverna i skolan talar och de erfarenheter de har med sig är synliga i undervisningsmiljön och i verksamheten.

Det finns en gemensam bild på skolan av hur alla ska bidra till att flerspråkiga elever utvecklar sina språkkunskaper och sina ämneskunskaper.

Eleverna får tillgång till undervisning i alla ämnen. (Grundskolan)

Eleven får tillgång till studiehandledning och erbjuds modersmålsundervisning.

Undervisningen kännetecknas av personalens höga förväntningar på eleverna och stöttar dem vid behov.

Lärarna har kännedom och förmåga att använda olika stötningsstrategier.

I sitt lärande blir eleverna bejakade och bekräftade med utgångspunkt i sina resurser, erfarenheter och kunskaper.

Lärarna uppmuntrar eleverna att använda alla sina språk och är överens om att flerspråkighet är en tillgång.

Personalen på förskoleklass och fritidshem arbetar medvetet med att stärka och utveckla elevernas språk i den dagliga verksamheten. (Förskoleklass och fritidshem)

Personalen är uppmärksam på hur de nyanlända eleverna inkluderas i verksamhet även utanför själva undervisningssituationen, t ex på raster och vidtar utvecklingsåtgärder vid behov.

Personalen på skolan har kunskaper om forskning och beprövad erfarenhet i frågor som rör nyanlända och flerspråkiga elever.

Personalen på skolan tar ett gemensamt ansvar för de nyanlända elevernas utveckling och lärande.

Personal med ansvar för de olika verksamheter eleven deltar i planerar och genomför övergångar mellan olika verksamheter på ett sätt som blir gynnsamt för elevens utveckling och lärande.

Studie- och yrkesvägledarna ger en kvalificerad vägledning med utgångspunkt i elevens intressen och val.

Lärarna på gymnasieskolans nationella program har kunskaper om och förmåga att undervisa och stötta nyanlända elever. (Gymnasieskolan)

Eleverna erbjuds möjlighet att visa sina kunskaper på sitt starkaste språk.

Lärare eller syv på gymnasieskolan och i vuxenutbildningen tar i samråd med eleven fram och följer upp den individuella studieplanen. (Gymnasieskolan och vuxenutbildningen)

Strukturnivå – organisation, styrning och ledning på olika nivåer

För att kunna dra slutsatser om hur arbetet på strukturnivå fungerar med fokus på de flerspråkiga eleverna i skolan kan det i nulägesbeskrivningen vara värdefullt att undersöka i vilken utsträckning några eller alla av följande påståenden stämmer med pågående verksamhet. I vissa fall kan information om detta återfinnas i befintlig dokumentation. I andra fall kan det vara nödvändigt att göra verksamhetsobservationer och/eller intervjuer för att skaffa sig kunskap i dessa frågor. Vissa frågor gäller enbart en eller ett par skolformer, i dessa fall anges aktuell skolform i parentes efter påståendet:

Huvudman och rektor har en gemensam, medveten och i verksamheten förankrad plan för mottagandet och utbildningen av de nyanlända eleverna samt för hur vårdnadshavarna ska involveras.

Resursfördelningen sker utifrån en analys av förutsättningar och behov och görs på ett medvetet sätt.

Huvudman och rektor har kännedom om vilka skolor de nyanlända/flerspråkiga eleverna går på.

Huvudman och rektor arbetar medvetet kring att öka personalens kompetens i frågor som rör värdegrund, flerspråkighet och interkulturalitet.

De nyanlända och flerspråkiga elevernas lärande och utveckling synliggörs i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Huvudmannen och rektor skapar förutsättningar för ett kollegialt lärande kring frågor som rör nyanlända och flerspråkiga elevers lärande och utveckling.

Rektor följer på ett medvetet sätt upp hur verksamheten fungerar för de flerspråkiga barnens utveckling och lärande och vidtar åtgärder för att förbättra verksamheten vid behov.

Huvudman och rektor skapar förutsättningar för att de flerspråkiga eleverna ska erbjudas modersmålsundervisning.

Huvudman och rektor skapar förutsättningar för att ge de nyanlända eleverna tillgång till studiehandledning samt för att ge studiehandledare och ämneslärare möjlighet att samarbeta.

Huvudman och rektor skapar förutsättningar för att de nyanlända eleverna får undervisning i alla ämnen.

Huvudmannen ansvarar för att en plan för utbildningen tas fram och beslutas. (Gymnasieskolan och vuxenutbildningen)

Rektor skapar förutsättningar för framtagande av individuell studieplan och följer upp att den används på rätt sätt. (Gymnasieskolan och vuxenutbildningen)

Huvudman och rektor skapar förutsättningar för att kartläggning genomförs och att kunskaperna som den ger förs över till undervisande lärare. (Obligatoriskt i grundskolan, rekommenderat i övriga skolformer)

Huvudman har förankrade rutiner för hur validering och prövning ska genomföras samt för hur elever och vårdnadshavare får kännedom om detta. (Gymnasieskolan och vuxenutbildningen)

Huvudman och rektor har rutiner för hur elevhälsans arbete ska stötta de nyanlända eleverna.

Huvudman och rektor ansvarar för att vid behov tillgodose elevens behov av extra undervisningstid, t ex genom lovskola eller prioriterad timplan